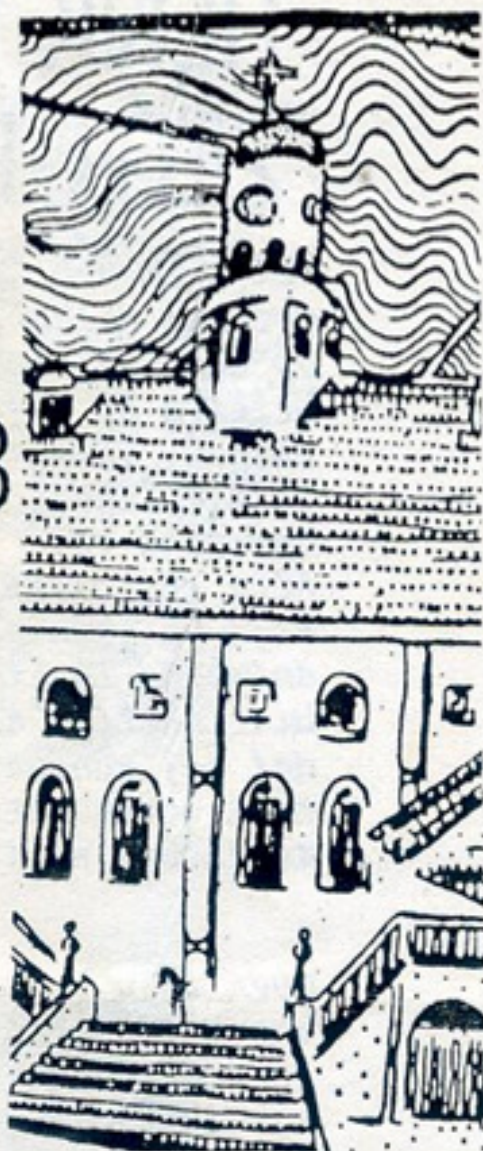

14 april 1985

HENK VAN ULSEN
ZEGT HET BOEK JOB

DE TEMPEL

Henk van Ulsen
brengt

"HET BOEK JOB"

éénmalig optreden
zondag 14 april 20.30 uur

Kaarten à f. 15,-

Zuikertuintje
van Dorp Promenade.

HENK VAN ULSEN ZEGT HET BOEK JOB

Het boek Job in het Oude Testament vertelt over de rechtvaardige Job die door God op de proef wordt gesteld.

Gezeten op zijn mestvaalt, overdekt met zweren, vraagt Job naar het waarom van zijn ellende, maar krijgt daar geen antwoord op.

Alle godsdienstige dogma's van zijn tijd blijken niet tot een echt antwoord in staat.

Uiteindelijk raakt hij er van overtuigd dat hij zonder vragende stellen op God moet vertrouwen, en zet z'n aanklacht tegen God niet door.

Over zijn bewerking van Job zegt Van Ulsen zelf: 'Om het boek een optimale zeggingskracht mee te geven heb ik geprobeerd het verhaal in woordkeuze, vormgeving en inhoud aan te laten sluiten bij de hedendaagse realiteit. Ik heb getracht het verhaal herkenbaar en daarmee ook geloofwaardig te maken. Dit om te voorkomen dat Job alleen maar een verhaaltje, of misschien zelfs een sprookje is, waarbij de lezer of luisteraar tenslotte zijn schouders ophaalt met de gedachte: 'Alles goed en wel, maar ik leef nu, in wel even een andere tijd... Kijk maar naar de ellende om ons heen!'

En herkenbaar is het stuk mede door het verhaal van Job te verweven met Abel Herzbergs novelle "Drie rode rozen".

De hoofdpersoon in "Drie Rode Rozen" is de Jood Salomon Zeitscheck, voor de oorlog een eenvoudig kleermaker.

'Over de dingen dacht hij diep na en las veel. Na de oorlog overdenkt hij nog maar één ding: het leed dat hem overkwam en het 'waarom?' daarvan.

Zijn drie kinderen zijn weggevoerd, zijn vrouw pleegde zelfmoord, tweentachtig van zijn familieleden verloor hij in die ene oorlog, alleen een nichtje kwam terug. Salomon Zeitscheck blijft eenzaam achter en denkt na over straf en schuld, en hoe er zonder schuld toch straf kan zijn.

Dan valt hem bij toeval, het boek Job in handen: de verwant schap dringt zich duidelijk op. Ook Job lijdt buiten eigen schuld en verwijt God dat diens beheer over de schepping willekeurig is, niet op recht steunt.

Maar er is een belangrijk verschil tussen Job en Salomon. Job raakt uiteindelijk van Gods Almacht overtuigd, hij ziet in dat hij niet moet blijven zoeken naar het waarom en God schenkt hem uiteindelijk nog meer dan hij te voren ooit bezeten heeft. Job wordt helemaal in ere hersteld. Salomon Zeitscheck daarentegen, probeert het proces tegen God tot het einde toe door te denken.

Zo meent hij te leren tot wie hij zijn aanklacht in werkelijkheid moet richten, waardoor hij de diepere zin van 'geloof, hoop en liefde' leert ontdekken. Alles wat hém bij zijn dood rest zijn drie rode rozen.

Met hartelijke dank aan Henk van Ulsen die vanavond belangeloos optreedt.

Na aftrek van de verschillende kosten, zijn de baten van vanavond bestemd voor de restauratie van de monumentale Fortkerk.

Fluit: Marcel Sommer

Promotie: Jelle Bangma

Organisatie vanuit de
'Verenigde Protestantse Gemeente':
H. Renardus
Ds. Cor Schaap.

Verder dank aan:

John Wind van 'de Tempel'
Cultureel Centrum Curaçao.

Radio HOIJER 2.

Henk van Ulsen brengt Het boek Job

Gisteravond kondigde ds Cor Schaap voor een bomvolle "De Tempel" de Nederlandse acteur / regisseur Henk van Ulsen aan, die "Het Boek Job" bracht. Op het toneel een aantal lessenaars op verschillende hoogten: voor Job, voor het hemelgebeuren met de Aanklager en de Onuitsprekelijke, voor Jobs vrienden en voor op het podium een kruk met ervoor een lage lessenaar voor de Jood Salomon Zeitscheck, allemaal gespeeld, meer verteld, door Henk van Ulsen.

Anderhalf uur lang wist Van Ulsen de zaal te boeien met de vraag van alle eeuwen, van alle mensen, van Job, van Zeitscheck: Waarom moet de mens lijden? En waarom moet dat lijden vaak door onschuldigen gedragen worden? Aanvankelijk vermoedde ik dat het accent van de voordracht zou liggen op het levensverhaal van de Jood Zeitscheck en dat het boek Job "slechts" als basis en uitgangspunt zou worden gebruikt. En dat er, zoals het uitgereikte stencil deed vermoeden, meer aangesloten zou worden bij de hedendaagse realiteit.

Naast de drie brieven van Zeitscheck aan Job, was het toch voornamelijk een brengen van het boek Job, één van de 66 boeken in de Bijbel, zoals ds Cor Schaap in zijn welkomstwoord vermeldde. Dat het accent op Job werd gelegd

was overigens voor mij geen enkel probleem: de vraag naar het waarom van het lijden van de (onschuldige) mens is zo universeel, dat het geen beperking, doch ruime winst was. Onwillekeurig dacht ik tijdens het sublieme spel van Van Ulsen terug aan het door een Joodse rabbi geschreven "Als 't kwaad goede mensen treft". Hierin ook de centrale vraag: Waarom moeten goede mensen gestraft worden met ziekte, ongeluk, tegenspoed? Kushner vertelt in zijn tweede hoofdstuk het boek Job. Het verhaal zoals dat ook door Van Ulsen werd gebracht, is bekend: Job is een rijk, gezegend en godvruchtig man. God vraagt de satan of hij de vroomheid van Job heeft gezien, als deze God vertelt van de zondigheid der mensen. "Logisch", zegt de duivel, "hij heeft het goed". De satan vraagt zich af of Job nog wel zo vroom zal blijven als God hem alles afneemt. God neemt de uitdaging aan, Job verliest alles. Zijn drie vrienden komen Job "troosten"; zij zeggen hem o.a. zijn vroomheid overboord te gooien, als dit de beloning is. Toch houdt Jon zich vast aan God. De drie vrienden worden door God berispt vanwege hun advies en Job wordt beloond voor zijn trouw. Hij krijgt vele rijkdommen en nieuwe kinderen. De moraal is: Als je het moeilijk krijgt, blijf dan toch trouw in God geloven. Hij zal je, als je volhoudt, compensatie geven voor wat je geleden hebt.

Als Job in het verhaal volhoudt volkomen onschuldig te zijn, een goed leven te hebben geleid, daagt hij God uit met bewijzen te komen. God komt en legt Job het zwijgen op met vragen als:

"Waar was jij toen ik de aarde grondvestte?"

"Wie heeft de zee met deuren afgesloten?"

"Ben jij doorgedrongen tot de schatkamers van de sneeuw?"

"Ken jij de tijd waarop de gemzen werpen?"

"Is het door jouw inzicht dat de valk vliegt?"

In zijn correspondentie aan Job neem Salomon Zeitscheck een overeenkomst

tussen hen beiden te zien. Ze zijn beiden onrechtvaardig gestraft. Eigenlijk zouden ze een rechtzaak moeten aanspannen tegen God! Maar zijn er rechters te vinden, die God willen en kunnen berechten? Naast overeenkomsten is er één groot verschil. Als Job Gods grootheid heeft ervaren, is hij gestopt met de vraag naar het waarom. In zijn boek stelt Kushner dat God wel rechtvaardig is, maar niet almachtig. Daarom kan de mens niet naar het waarom vragen; hij kan van God "slechts" bemoediging en vertroosting afsmeken.

Maar Zeitscheck denkt consequent door: Waarom moest hij zijn drie kinderen verliezen, moest zijn vrouw zelfmoord plegen, moest hij op een nichtje na alle familieleden verliezen? In zijn derde brief aan Job, leert hij Job hoe "het" in elkaar zit. Wij mensen, Job, hebben ons een God geschapen. We hebben hem allerlei namen gegeven. Maar wij zijn daartoe in feite niet in staat: wij zijn maar fragmenten (= brokstukken) van die schepping die hij eens uit het niets maakte. In het begin... werden fragmenten gemaakt en schiep de Onuitsprekelijke, de Volmaakte, de Eenheid: de stoffelijke wereld, de stoffelijke mens. Omdat de Eenheid een eind aan de eeuwigheid maakte door een begin aan de wereld te maken, werd de Eenheid een fragment. Zeker in onze voorstelling. Iets dat fragmentarisch is, mist de totaliteit, de Eenheid, het goddelijke. Wij zijn fragmenten, omdat wij het goddelijke in ons, de Eenheid in ons, verwaarloosd hebben. Daarom zien wij de Eenheid niet en de aanklacht en de waarom-vraag moet anders gericht worden. Daartoe zijn er drie belangrijke dingen in ons leven, zegt Salomon: geloof, hoop en liefde.

Van deze drie is de hoop het belangrijkste. Het is de hoop op de liefde. Het is het geloof in de hoop op de liefde. Onder de indruk van deze gedachte mochten we Henk van Ulsen met een warm applaus bedanken.

3 rode rozen van
Abel Herzberg KEES VOS